І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 123. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИПНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 1, 1965 No. 123. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 30 червня 1965 року

В АМЕРИЦІ

ПОДАНИЙ УРЯДОМ ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА на схвалення Конґресу проєкт закону про обмеження привозу американськими туристами із закордону звільнених від податків товарів зазнав у Сенаті поразки: його відкинено 61 голосом проти 31. Звільнений досі від податків привіз товарів вартости 100 долярів обов'язуватиме далі. Уряд домагався, щоб цю суму зменшити до 50 долярів.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ дебатував під час своїх нарад у вівторок 29 червня над запропонованою кол. президентом Двайтом Д. Айзенгавером реформою республіканських конвенцій, які досі були слабо організовані і зустрічалися з критичним ставленням і громадянства і преси.

КОНҐРЕСМЕН ДЖАН В. ЛІНДСЕЙ, кандидат Республіканської і Ліберальної партій на посадника Ню Йорку, погодився, щоб другою після нього особою на виборчій листі поставити д-ра Тімотея В. Костелло, професора психології і стейтового провідника Ліберальної партії. Д-р Костелло кандидуватиме на президента Міської Ради Ню Йорку і з республіканського і з ліберального виборчих списків.

НЮЙОРКСЬКІ ШОФЕРИ ТАКСІВОК, які почали страйк в понеділок цього тижня в 38 таксівкарських ґаражах, не одержали дозволу обрати свою загальну для всього міста репрезентацію для переговорів із власниками таксівкарських підприємств. Крайова рада для справ праці вирішила, що кожен із ґаражів мусить обрати своїх окремих представників. На швидке закінчення страйку шоферів таксівок у Ню Йорку немає виглядів. Досі не започатковано ще ніяких офіційних переговорів.

ГРУПА АМЕРИКАНСЬКИХ МИСТЦІВ, ПИСЬМЕННИКІВ І НАУКОВЦІВ пацифістично-лівого спрямування, звернулася до Адлея Стівенсона, амбасадора ЗДА до Об'єднаних Націй, щоб він зрезиґнував із свого становища для протесту проти американської закордонної політики зокрема у В'єтнамі. Співробітники Стівенсона із представництва ЗДА в ОН назвали цю вимогу абсурдною. Автори звернення обвинувачують Стівенсона в намаганнях поширити в'єтнамський конфлікт.

ПРОЄКТОВАНА ДЕКИМ КАНДИДАТУРА д-ра БАЛАҐЕРА на президента Домініканської Республіки зустрілася з прихильним ставленням домініканської преси і більшости політичних угрупувань, в тому також і домініканських повстанців, які признають, що д-р Балаґер має багато виглядів на перемогу. Прибулий із Ню Йорку до Сан Домінґо, після трьох років еміґрації, д-р Балаґер заявив, що він погодиться кандидувати тільки тоді, як ситуація в країні буде устабілізована і коли там зможуть відбутися вільні вибори.

В ДЖЕКСОНІ, СТЕЙТУ МІССІССІПІ, поліція арештувала 75 учасників демонстрацій, в тому сім білих священиків, за спробу зорганізувати новий протестаційний марш на столицю стейту. Водночас із цим стейтовий сенат прийняв резолюцію з признанням для поліції за її боротьбу із недозволеними демонстраціями.

У СВІТІ

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ЗАПЛАТИТЬ ЗГОРИ НАЛЕЖНИХ БРИТАНІЇ за давньою умовою 116 мільйонів дол. у зв'язку з утримуванням англійського війська в Надренії, — щоб допомогти Британії перебороти труднощі дефіцитового платничого балянсу. Та умова, яка вигасає в березні наступного року, буде продовжена на рік — згадана сума стосується вже нового терміну.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЄЙ КОСИҐІН ВИГОЛОСИВ ПРОМОВУ на закінчення шкільного року в університеті імени Патріса Люмумби у Москві, призначеному для чужинецьких, головно азійсько-африканських студентів, і таврував Америку, що вона хоче „накидати соціяльну систему" без уваги на волю даних країн. Говорючи про совєтську допомогу відсталим країнам і тавруючи расизм — Косиґін в кількох місцях замасковано, але досить прозоро, атакував Пейпінґ.

ПАКІСТАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ АЮБ ХАН ЗАЯВИВ після повороту з конференції членських країн Британійського Коммонвелту, що він відмовився від запропонованої йому участи в мировій посередницькій місії у справі В'єтнаму не задля принципу, а тому, що тепер на кордоні Індії і Пакістану стоять по 30 дивізій з кожного боку, нагадуючи ситуацію у В'єтнамі. Аюб Хан заявив свою повну солідарність з цілями і задумом тієї посередницької місії і тому в тій його заяві вбачають відхилення Пакістану від політики Пейпінґу.

КОЛИШНІЙ ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ДАВІД БЕН ҐУРІОН ВИСТУПИВ з заснованої ним 35 років тому Мапай-партії (партії праці) і заснував нову власну партію „справедливости і приязни". Він гостро заатакував теперішній провід Мапай-партії і проголосив власну листу кандидатів у виборах до ізраїльського парляменту, що відбудуться в листопаді ц. р. Цей розкол є наслідком гострого спору між Бен Ґуріоном і теперішнім прем'єром Леві Ешколем, за яким заявилась поважна більшість партійного проводу.

АНЗУС — ЦЕ СКОРОЧЕНА НАЗВА союзного бльоку Австралії, Нової Зеляндії і Америки. Прем'єр Нової Зеляндії Кейт Голіоке, міністер Закордонних справ Австралії Пол Гаслак і державний секретар Лін Раск перевели у Вашинґтоні нараду над ситуацією на Далекому Сході. Австралія і Нова Зеляндія, лякаючись імперіялізму Комуністичного Китаю та протеґованої ним Індонезії, цілком підтримують політику ЗДА у В'єтнамі.

21-ЧЛЕННА КОНФЕРЕНЦІЯ ДЕРЖАВ БРИТІЙСЬКОГО КОММОНВЕЛТУ ЗАБОРОНИЛА в своєму комунікаті з п'ятниці минулого тижня, щоб її автономна африканська колонія Родезія проголосила свою самостійність, без порозуміння з Лондоном. Водночас у тому комунікаті потверджено право самовизначення для всього населення Родезії. Уряд Айена Смета, який веде в Родезії політику, спираючись на 200.000 білих проти 4-ох мільйонів чорних автохтонів, заявив, що його не обов'язує постанова, прийнята без його згоди.

40-РІЧНА БРИТІЙСЬКА МІСІОНАРКА МАРҐАРЕТ ГАЄС описала страхіття її 10-тимісячного полону у комуністичних бунтарів у Конґо. На її очах згинуло з рук дикунів багато автохтонів, як також чужинецьких духовників і місіонарів. Вона врятувалась, бо за неї заступались автохтони, якими опікувалась. Її та 17 інших жінок і двоє дітей перевезли тепер літаком після звільнення від бунтарів містечка Бута.

НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН МАЄ ДОБРІ ВИГЛЯДИ НА СХВАЛЕННЯ

Вашинґтон. — Уряди трьох президентів ЗДА: Д. Д. Айзенгавера, Дж. Ф. Кеннеді і тепер Л. Б. Джансона намагалися ввести відповідні і — як загально вважається — необхідні зміни в американські іміґраційні закони, але щойно тепер існують добрі вигляди на те, що ці зміни будуть введені. Досі в Америці обов'язував — і ще обов'язує — іміґраційний закон з 1924-го року, який признає так звані „квоти", себто передбачає кількість еміґрантів з поодиноких країн, що їх можна кожного року прийняти на постійне поселення в Америці. Ці квоти базувалися на переписі населення ЗДА з 1920-го року і є дуже кривдячі зокрема для східньо і південноевропейських країн і націй. На підставі цього закону допускається до ЗДА кожного року приблизно 290,000 іміґрантів, з цього майже одну третю частину із Західньої Гемісфери, до якої система квот не відноситься. В результаті багато европейських іміґрантів цілими довгими роками мусіли очікувати на „квоту" навіть для найближчих членів своєї родини — чоловіків, жінок, чи дітей або батьків. Новий законопроєкт касує квоти, натомість бере під увагу саме ці родинні потреби, як також кваліфікованість кандидатів на іміґрантів під кутом потреб Америки. Пропозиції в цій справі зробив президент Джансон ще в 1964-му році, а в січні цього року він звернувся до Конґресу окремим посланням, специфікуючи свої побажання щодо змін в іміґраційному законі. На цій підставі конґресмен Селлер вніс в імені уряду відповідний законопроєкт, а інший, дещо змінений законопроєкт вніс конґресмен Майкел Фіґен, голова правничої підкомісії в Палаті Репрезентантів, яка ці законопроєкти повинна розглянути і одобрити перед їх зголошенням в самій Палаті. Суперечності між цими двома законопроєктами й були головною причиною затримки в їхньому розгляді в підкомісії, але тепер конґресмен Фіґен мав уже погодитися, щоби в Палаті внести законопроєкт Селлера із рядом його поправок і доповнень. Цей законопроєкт мав би бути переданий на розгляд Палати вже мабуть, з кінцем цього тижня, на спеціяльну інтервенцію президента Джансона, який бажав би, щоб новий іміґраційний закон був схвалений ще на теперішній сесії Конґресу. Виходило б, що більшість законодавців прихильно ставиться до змін у іміґраційному законі, отже новий закон має поважні вигляди на схвалення.

В Луцьку на Волині зліквідовано Православну Духовну Семінарію

Торонто, Онт. — Місцевий католицький тижневик „Наша Мета" з 19 червня надрукував таку вістку: „Як подає бюлетень Московського Патріярхату, зліквідовано в Луцьку на Волині тамошню православну Духовну Семінарію. Причини закриття тієї духовної школи не подано. Уже від якогось часу совєтські часописи повідомляли, що в Семінарії в Луцьку щораз менше студентів, так що урядові чинники плянують ужити семінарські приміщення для інших цілей. Кількість допущених до існуючих ще в СССР Духовних Семінарій і Академій студентів від декількох років обмежено до 30, а найвище до 40 кандидатів, причому уже від довшого часу всіх зголошених кандидатів, піддається щораз більшому натискові державних і партійних пропаґандивних централь, з метою — змусити їх до того, щоб вони взяли назад свої зголошення до згаданих духовних шкіл, ба навіть загалом зрезиґнували із студій богословії.

Після другої світової війни зліквідовано „з уваги на брак кандидатів" Семінарії в Києві, Ставрополі, Саратові і Мінську, а тепер до цього числа приходить ще й Луцьк на Волині.

Ось так „Русская Православная Церков" має на цю пору три Духовні Семінарії в Москві (Загорськ), Ленінґраді й Одесі, — і дві Духовні Академії в Москві (Загорську) і Ленінґраді. Підпільна Українська Католицька Церква на території СССР виховує молоді кадри свого духовенства тільки в підпільних духовних вищих школах.

Американці викурили 533 більйони цигарок

Вашинґтон. — У 1965-му бюджетовому році, який кінчається 30-го червня, американці викурили 533 більйони цигарок, себто на 24 більйони більше, ніх у попередньому році — інформує Департамент Аґрікультури. Як відомо, в січні 1964-го року Департамент Здоров'я опублікував звіт про шкідливість куріння цигарок для людського здоров'я. Виходило б, що під першим враженням цього звідомлення багато осіб перестало курити цигарки, але тепер знову повернулися до цієї поганої звички. Збільшення консумпції цигарок пояснюється також збільшенням кількости населення в „курящому" віці.

● **15 шведських місіонарів** повідомили шведську амбасаду в столиці Конґа Леопольдвілі що вони — живі і здорові, після того, як державне військо здобуло назад містечко Ніокі за 220 миль від Леопольдвілю, де група бунтарів тимчасово захопила місто у свої руки та погрожувала вирізанням всіх білих.

Марта Кокольська, Оксана Ленець, Анатоль Радванський і танцюристи П. Марунчака виступатимуть цього тижня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Атракцією найближчого великого кінця тижня на цій оселі Українського Народного Союзу, що охоплює також і День Незалежности ЗДА, будуть розвагово - мистецькі вечори в суботу 3-го і в неділю 4-го липня цього року. В мистецькій програмі виступатиме відома українська співачка Нюйоркської опери Марта Кокольська, при фортепіяновому акомпаніяменті Галі Клим, як також відома наша скрипачка Оксана Ленець при фортепіяновому супроводі В. Гентиша. В програмі вечора будуть виконані твори українських і чужих композиторів. В неділю відбудеться виступ найкращих сил з танцювальної групи П. Марунчака з Монтреалю, як також артиста Анатоля Радванського, який читатиме гуморески про Юзька Калафатюка. Обома вечорами проводитиме, як конферансіє Володимир Гентиш. Після цих вечорів в суботу і в неділю, як також в п'ятницю 2 липня в залях Веселки на Союзівці будуть забави з танцями при звуках оркестри „Амор".

Марта Кокольська

АМЕРИКАНСЬКІ Й ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКІ СПАДУНИ ВПЕРШЕ ПОВЕЛИ СПІЛЬНИЙ НАСТУП ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Сайґон. — Більше, як 1 200 вояків з 173ої американської парашутної бриґади і два південно - в'єтнамські парашутні курені почали від минулого понеділка спільну велику операцію проти комуністичних партизанів, скритих в так званій „Зоні Д" в джунґлях, за 30 миль на північ від Сайґону. Американське летунство відрядило до тієї операції 130 гелікоптерів. Однак наступ іде дуже повільно з уваги на густі джунґлі, в яких нема доріг, зате є багато замінованих місць та ідеальні теренові умовини для комуністичних партизанських снайперів. З американського боку командує тією операцією генерал Елліс Вільямсон, а з в'єтнамського — генерал Дю Квок Донґ, обидва із парашутних формацій. Американські втрати в людях покищо невеликі, все ж один вояк згинув від кулі снайпера та кілька інших були поранені. Партизани поцілили теж бомбовик типу Б-57: два летуни вискочили з парашутами, але один парашут не відчинився і летун згинув, а другий впав у мокляки, де почали за ним розшукувати. Військові кола звернулись із закликом до закордонних журналістів, щоб вони стримались з будь-якими повідомленнями про ту останню виправу проти комуністичних партизанів, поки американсько - в'єтнамські війська є будуть на операційному терені. „Зона Д", яка взяла ту свою назву невідомо звідкіль, це густо залісена й моклякувата смуга, широка на 18 і довг на 36 миль, де комуністичні партизани зосереджувались були ще за війни проти французької колоніяльної влади і де й тепер вони мали ідеальні умовини — скриватися і реорганізуватися. Державне військо не запускалось туди ні кроком за останніх 20 років. Американське летунство переводило далі бомбардування військових об'єктів у Північному В'єтнамі. До Південного В'єтнаму прибув курінь австралійської піхоти. На політичному фронті було затишшя.

Між новим режимом Альжиру й Кубою — значно погіршились взаємини

Альжир. — Закордонні обсерватори переконані, що Альжир за нового режиму внедовзі зірве дипломатичні взаємини з Кубою. Скинений альжирський диктатор Ахмед Бен Белла заявляв себе зараз після захоплення ним влади, як звеличник і „приятель" Фіделя Кастра та завжди покликувався на кубинську „соціялістичну революцію", яку буцім-то наслідує Альжир. Після того, як в минулому тижні стався в Альжирі переворот і Ахмед Бен Белла просто зник з овиду, Фідель Кастро був першим головою будьякої чужинецької держави, який безпосередньо гостро наталврував той альжирський переворот, як „зрадницький удар в спину" Бен Беллі. Зокрема Фідель Кастро за іменем лаявся проти альжирського міністра закордонних справ Абделазіса Бутефліки, якого він назвав „ворогом соціялізму". Кубинський амбасадор в Альжирі Джорґе Сарвера був під час альжирської палатної революції в Парижі. На вістку про ту подію він негайно вернувся до Альжиру і хотів дістати від нових правителів запевнення, що Ахмедові Бен Беллі нічого злого не станеться. Йому відмовили в цьому, заявивши, що це внутрішня справа Альжиру. Тоді він відлетів до Гавани. Так само кореспондентові гаванської пресової аґенції відмовили, коли він просив завести його до Ахмеда Бен Белли, або бодай дати йому доказ, що Бен Белла живий і здоров. Фідель Кастро заявив, що Куба не візьме участи в проєктованому „Світовому фестивалі молоді", що його спонзорують комуністичні країни. СССР відмовився фінансувати ту традиційно-комуністичну імпрезу і вона взагалі не відбудеться. Совєтського, єгипетського, кубинського та ще деяких амбасадорів викликали до альжирського міністерства закордонних справ і перестерегли їх, щоб вони не втручалися у внутрішні справи Альжиру. Амбасадорів ЗДА і Франції не закликали.

У Варшаві помер протоігумен ЧСВВ о. Родіон Барабаш

Рим. (УПБ). — Окружною дорогою сюди прийшла спізнена вістка, що дня 19 лютого помер у Варшаві заслужений для Церкви єромонах, о. Родіон Барабаш ЧСВВ, що впродовж двадцяти останніх років жив у Варшаві і там в монастирі Отців Василіян сповняв уряд протоігумена для монахів Василіянського Чину. Бл. п. о. Родіон походив з Камінки Струмілової. Народився він 30 вересня 1904 року, а на дев'ятнадцятому році життя вступив до монастиря в Крехові на новіціят. Рукоположив його св. п. Владика Йосафат Коциловський в Кристинополі. Покійний був між ін. ігуменом в Добромильському, а згодом у Буковинському монастирях. Його праця для наших вірних в Польщі була широко відома українській спільноті.

В Румунії публікують праці з історії української мови і діялектології

Київ. — Згідно з повідомленням київської „Літературної України" з 25 червня ц. р., Румунське Педагогічне Видавництво випустило в Букарешті частину першу праці М. Павлюка румунською мовою п. н. „Курс історичної граматики української мови." Цей курс, як говориться в передмові, складено на основі програми, затвердженої румунським Міністерством Освіти, з метою допомогти студентам українського відділу факультету слов'янських мов Інституту чужоземних мов при Букарештському університеті засвоїти основніше історію української мови і вивчити процеси її становлення та розвитку від найдавніших часів до наших днів. У розділі цієї праці „Відомості з української діялектології" разом з кляcифікацією говорів української мови на території України подано також кляcифікацію українських говорів на території сьогоднішньої Румунії: мароморoських, сучавських, банатських та добруджанських. Крім названої праці Павлюка ще в 1959 році була опублікована Румунською Академією Наук праця І. Патруца про фонетичну систему гуцульських говірок в долині ріки Сучави, яка належить тепер до Румунії.

● **В Наґа на Окінаві** в Японії, де головна кватира тамошніх американських військ, засудили перед військовим судом 27-річного лейтенанта Річарда Стейнке, вихованця Військової Академії у Вест Пойнті, за те, що він критикував американську політику у В'єтнамі та відмовився відлетіти до „спеціяльних військ", стаціонованих в джунґлії. Його „н е го н орово" звільнили з армії. Це дуже рідкий випадок такої поведінки американського професійного старшини.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР НА ПОШАНУ ВЛАДИКИ ІВАНА БУЧКА

Лондон, Англія. — Дня 23 травня ц. р. тут відбувся святочний вечір для відзначення 50-річчя душпастирської та архипастирської праці Владики Кир Івана Бучка, Апостольського Візитатора для українців-католиків у Західній Европі, складений із представників Українського Християнського Руху, Союзу Українців у В. Британії, Об'єднання бувших Вояків Українців у В. Британії та Українського Академічного Об'єднання „Обнова" у В. Британії. — Після короткого вступного слова М. Захарчука, професор д-р В. Янів, президент УХР, виголосив доповідь про Ювілята та його великі заслуги перед УКЦ і цілим українським народом. Другу доповідь виголосив голова СУБ-у проф. Роберт Лісовський, який висловив Архиєпископові Іванові Бучкові подяку за опіку над українцями у Великій Британії.

РІЧНІ ЗБОРИ ТИТАНІЄВОЇ СПІЛКИ В МОНТРЕАЛІ

Монтреаль, Канада. — 25 червня ц. р. відбулися тут річні збори фірми „Контінентал Тітаніюм Корпорейшен", знаної між українцями, як Титанієва спілка в Монтреалі. — На зборах були 23 особи, що заступали дві треті акцій (2.1 мільйона на всіх випущених 3.2 мільйона акцій). Більшістю (1.7 мільйона присутніх акцій) вибрано нову Раду Директорів в складі: пп. Гарольд Лє Брок, д-р Ярослав Кальба, Чарльз Е. Трамблєу (дотеперішній президент), Ґ. Бодрі, М. Головатий, Ля Женесс, д-р Менівіл, О. Роніш і М. Солодуха. Новий президент, відомий в господарських кругах промисловець, у своїй короткій програмі дії, заявив, що підприємство, що його ведення він тепер з новою дирекцією перебирає, є засадничо надійне, але наразі вимагатиме крайної ощадности, розумної посвяти із сторони керівництва, як і зі сторони акціонерів, взаємного довір'я і зручних фінансових заходів. До цих останніх зарахував сплату випущених бондів і другого мортґеджу, введення акцій на біржу та будову спершу малої хемічної фабрики для продукції титанієвого порошку (двоокису титанія), ціною 1.2 мільйона.

ЦЕНТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Головна управа ЦПУН (Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині) розгорнула свою діяльність в таких напрямках: клопотання про здобуття дозволу від німецької влади про виділення на цвинтарі „Вальдфрідгоф" у Мюнхені окремої ділянки для поховання померлих українців і побудови на цій ділянці пам'ятника для вшанування пам'яти полеглих героїв за волю України; добитися від німців не обмежувати часу перебування українців на терені НФР; відновити спільний пам'ятник для 600 українських вояків — полонених першої світової війни в Растштадті; провести докладну статистику українців, що живуть на терені Західньої Німеччини. Окремо порушено питання про Здвиг Українців Німеччини, що має відбутися в Мюнхені 31 липня і 1 серпня 1965 року.

Б. МОСІЄНКО ЧЛЕНОМ „ПАЛАТИ ПРОСЛАВЛЕНИХ"

Вінніпеґ. — Сорок і трилітнього канадійсько-українського гокеїста Б. Мосієнка, колишнього змагуна канадійської Крайової Гокейової Ліґи, прийнято до почесної „Палати прославлених", членами якої найменовують видатних спортовців в цій ділянці спорту. Б. Мосієнко — перший українець в складі цієї палати. Кандидатуру його подав комішенер Манітобської Гокейової Ліґи Джіммі Данн.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

УКРАЇНСЬКИЙ КРИШТАЛЬ

У Романівці на Житомирщині — найстаріша в Україні гута, що тепер її звуть завод „Червоний Жовтень". Тут з річкового піску, крейди, поташу, соди і сурику виробляють дивовижні вази, келехи, чарки, глечики, оздоблені орнаментами та рисунками. Чарки, наприклкд, прикрашені стебельцями конвалій. Серед назв, очевидно, даних згори, як „Спутнік", є й гарні українські: келехи „кленовий лист", чарки на вино — „крапля" та ін. (З „Молоді України" 12 червня).

НЕ ЗАСТАРІЛИЙ ВИМІР, А СИСТЕМА

„...Чим більше буде в нас м'ясокомбінатів, маслозаводів, швацьких, взуттєвих фабрик та інших подібних підприємств, тим краще хрчуватимуться та одягатимуться радянські люди", — пише в своїй передовиці редактор часопису „Рабочая Газета" (число з 16 червня).

Але нижче в цій же статті редактор каже, що „до об'єктів легкої та харчової промисловости ставляться із застарілим виміром: почекають, треба натискувати там, де великі будови.

КУДИ ИДУТЬ ВИРОБИ З УКРАЇНИ

Влітї в Африці має відбутися т. зв. всесвітній фестиваль молоді і студентів. Для цього Москва мобілізує українську молодь.

„Шість тисяч зошитів, зроблених у позаробочий час, — пише „Молодь України" з 12 червня, — передасть школярам Альжиру молодь Хмельницької области".

„Арабська республіка, Ґана, Кенія, Судан, Етіопія, Лівія, Уґанда, Конґо, Дагомея, Танзанія, Тунісія, Сомалі, Ґвінея, Альжир — ось куди надходить продукція, яку випускають 29 підприємств Причорноморя".

ЛІСОВА СВИНОФАРМА

Чотиригектарну ділянку гаю навколо яру обнесли земляним валом. Так у Троїцькому районі на Луганщині створили літній відгодівельний табір для свиней, або лісову свинофарму.

Ніна Карнаух, Віктор Грималло та Василь Бабілев утрьох відгодовують тут близько двох тисяч свиней. (З „Молоді України" — 12-го червня).

ТРАКТОРИСТИ - ШВИДКІСНИКИ

Трактористи Ширяївського району на Одещині працюють у дві зміни. Вони вже закінчили перший обробіток плянтацій кукурудзи, соняшника і цукрових буряків, прокультивували пари.

Цих трактористів називають „швидкісниками".

(З „Молоді України" 12 червня).

НЕ ЗАМИКАЮТЬ ОЧЕЙ

У нас є немало фарм і методів допомоги відсталим, — пише 15 червня в своїй передовиці редактор часопису „Рабочая Газета" про ролю професійних спілок.

Яка ж це допомога? „Тримати в полі зору відсталих, але не забувати і про „середняків — окремих робітників та колективи".

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893.
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Провокації довкола Берліну

Східньонімецький диктатор Вальтер Ульбрихт заявив, що він не плянує створювати „нову берлінську кризу". Але самий факт такого заперечення доказує, що назбиралося вже багато причин для остраху, що чи то з ініціятиви східньонімецьких комуністів, чи з наказу Москви загрожує нова берлінська авантюра. Цих причин так багато, що уряд Німецької Федеративної Республіки вважав за відповідне окремою нотою звернути увагу західнім великодержавам, щоб вони не ставилися легковажно до комуністичних провокацій.

Отож, над Західнім Берліном щоденно почали кружляти східньонімецькі військові гелікоптери, чого раніше ніколи не бувало, а комуністична преса вперше почала писати про „суверенний повітряний обшир" Східньої Німеччини над обома частинами поділеного Берліну. Східньонімецька кордонна сторожа застрелила в білий день берлінця, який із своєю нареченою плавав у човні каналом, що належить до Західнього Берліну, і важко поранила його наречену. Східньонімецький уряд відмовився автоматично продовжити угоду щодо відвідування західніми берлінцями своїх кревних і приятелів у східньому Берліні і зажадав, щоб у цій справі нові переговори провів спеціяльний делеґат західньонімецького уряду. На річковий вантажний рух баржами із заходу до Берліну наложено новий гарач і проголошено, що кожний член залоги таких барж мусить мати особисту довідку від східньонімецьких властей.

Кожний з отих окремих актів не являє собою загрози, і його можна було б схарактеризувати просто, як ще одну шикану у „війні нервів". Але разом — вони вказують на певний плян, з поміччю якого комуністи хочуть добитися, щоб Німецька Федеративна Республіка визнала східньонімецького сателіта Москви за рівнорядного собі партнера і тим самим погодилася „де факто" на принцип „двох Німеччин". Використовується час, коли ЗДА мають глибокі міжнародні й внутрішні турботи з приводу В'єтнаму. Рахунок комуністів такий, що це догідна пора для поновленого шантажу довкола проблеми Берліну. Вони підбадьорювані також становищем де Ґолля в справі „двох Німеччин". Очевидно, що коли такі провокації будуть продовжуватись, то вони мусітимуть спричинити реакцію.

Чому така „любов"

У ставленні совєтської офіційної пропаґанди до еміґрацій із різних, окупованих совєтськими арміями країн, зокрема із СССР, було досі три різних стадії. Ще під час другої світової війни і зараз після неї кожного еміґранта, що не хотів жити в комуністичному „раю", називалось зрадником, бродячою собакою, імперіялістичним наймитом і т. д. Згодом, у половині 1950-их років, поведено досить незручно і цілком таки безуспішно широку акцію „за повернення на батьківщину", в процесі якої людей, здебільша із заробіткової ще довоєнної еміґрації, заманювано на всякі лади до СССР і сателітних країн, де вони, мовляв, могтимуть жити між своїми рідними, в достатках і в безпеці. Десь з 1962 року Москва й інші комуністичні столиці започаткували третю стадію політики у відношенні до мільйонових мас різнонаціональних еміґрацій у вільному світі: комуністичні аґентури запалилися незвичайною любов'ю до всіх тих донедавніх „ворогів народу" і почали турбуватися „важкою долею" всіх тих „нещасних скитальців", позбавлених батьківщини, зв'язків із рідними та ін. Виявляючи таке „піклування" еміґрантською долею, комуністичні аґентури перестали навіть намовляти еміґрантів до повороту на батьківщину, обмежуючись пропаґуванням здебільша „культурних зв'язків". Останнім часом деякі з комуністичних режимів проголосили навіть широку амнестію для всіх тих, що з „незалежних" причин були примушені покинути рідну землю й еміґрувати.

Суттєвої причини тієї раптової зміни в ставленні Москви й інших комуністичних режимів до різнонаціональних еміґрацій треба шукати в намаганні здезактивізувати або хоч зневтралізувати вплив у вільному світі понад 15-мільйонової маси еміґрантів, головної рушійної сили в боротьбі з комунізмом. Багато з-поміж них боролися з комуністичними загарбниками, всі вони цікавляться життям своїх країн та своїх рідних і хотіли б бачити їх вільними, визволеними з-під комуністичної тиранії. Здемобілізувати всю цю масу еміґрантів не вдалося комуністам ні погрозами, ні застрашуванням, ні всякими акціями за повернення. І тому на чергу прийшли . . . любов, братання, закликування до „зв'язків", відвідування рідних країн і т. ін.

З усіх трьох стадій боротьби проти „буржуазно-націоналістичної" еміґрації ця остання найбільш небезпечна. Деякі з комуністичних режимів добилися цим шляхом чималих успіхів. І тому вона вимагає основної і продуманої протидії.

Роман Рахманний

УСПІХ УКРАЇНОЗНАВЦІВ У КАНАДІ

Звичайно у червні протягом двох тижнів в одному з канадійських міст відбуваються річні з'їзди всіх канадійських науково - професійних товариств. Керівну ролю серед них відіграє Королівське Канадійське Товариство, що являє собою відповідник академії наук. Щороку воно визначає час і місце з'їзду.

Цього року наукові товариства і професійні об'єднання проводили свої з'їзди у Ванкувері; господарем з'їздів був Університет Бритійської Колумбії. Це невелике, але прекрасне місто, розташоване у підніжжі Скелястих гір, над морською затокою, при гирлі ріки Фрейзера.

Розширені обрії

Канадійське Об'єднання Славістів, яке існує вже десять років, теж мало свій щорічний з'їзд у гроні інших канадійських науково - професійних товариств. А є їх усіх 42. Сьогодні в КАС (об'єднання славістів Канади) гуртуються вже не лише університетські вчителі мов та літературознавці слов'янського світу, — є там також історики, політекономісти, демографи, географи. Хто займається якоюсь університетською дисципліною, пов'язаною із східньоевропейським простором, той включається до цього об'єднання.

Канадійські українці — викладачі мов і літератур, економісти та історики — відіграють важливу ролю в розвитку цієї асоціяції. Вони були співзасновниками її, беруть активну участь у формуванні програми з'їздів, читають і коментують доповіді. Два роки тому КАС очолював д-р Богдан Боцюрків, професор політекономії в Альбертському університеті. Саме йому пощастило розширити рамки асоціяції: включити до її членства спеціялістів з інших ділянок науки, а зокрема притягнути науковців не - слов'янського роду.

На цьогорічному з'їзді звітував про розширену діяльність асоціяції славістів її голова д-р Ґордон Скіллінґ, керівник новоутвореного Центру Російських і Східньоевропейських Студій при Торонтському університеті. В біжучому діловому році діяльністю КАС керуватиме лінґвіст Саскачеванського університету проф. Орест Буйняк, довголітній секретар асоціяції.

Українські прізвища видно було також у цьогорічній програмі доповідей. Одні проводили науковими сесіями, інші доповідали, ще інші коментували ці доповіді. Першого дня на конференції КАС у Ванкувері відбулася сесія, присвячена питанням сучасної України. Прочитано три доповіді, що їх якоюсь мірою доповнили три коментатори.

Три доповіді — три аспекти

Проф. Б. Боцюрків прочитав доповідь на тему „Православна Церква на Україні в післясталінському періоді". (Цими днями появилася друком його праця про Українську Католицьку Церкву та її розгром московськими властями). В своїй доповіді проф. Боцюрків з'ясував ситуацію Православної Церкви під совєтським режимом на Україні: її організаційну структуру, навчальні заклади, відношення до державних властей, а також до прагнень українців мати свою окрему церковну організацію. Немає сумніву, що в цьому останньому відношенні Російська Православна Церква сприяє московському режимові і не допускає до утворення навіть автономної Української Православної Церкви.

Офіційним коментатором цієї доповіді був проф. Августин, який висловив ряд думок про основний підхід большевизму до церковного питання. Додатково коментував доповідь проф. Б. Боцюркова д-р Роман Олійник з Монтреалю. Даючи високу оцінку змістові, структурі та характерові доповіді, коментатор пригадав, що Російська Православна Церква в СССР продовжує політику своєї попередниці з часів царату. Тим часом серед вірних т. зв. Російської Православної Церкви в СССР — згідно з його даними — є пропорційно найбільше число білорусів та українців. Це нагадує стан Російської Православної Церкви з 17-18 століть, коли білоруси та українці реформували і становили найбільш поступову частину її вірних та клиру.

Другу доповідь з питань сучасної України прочитав професор політекономії з Вісконсінського університету Джан Армстронґ. Це вперше голова Американської Славістичної Асоціяції взяв участь у з'їзді КАС. Він відомий своїми працями з галузі суспільно - політичних рухів та організацій СССР, а зокрема в Україні. Він — автор праці „Український націоналізм", що вийшла другим виданням у Колумбійському університеті.

Проф. Д. Армстронґ аналізував прояви національної ідентифікації українців за посередництвом української мови, наскільки ця ідентифікація проявилася в статистичних даних перепису населення СССР з 1959 р. Він об'єктивно насвітлив різні аспекти цієї проблеми і зробив ряд обережних висновків, підтвердивши факт, що, не зважаючи на давні центри русифікації (Київ, Харків, Донбас і деякі міста Подніпров'я), українці в СССР користуються свідомо українською мовою в сільських районах, а по містах їхній відсоток значно зріс. Сильний українізаційний тренд проявився, зокрема, на Чернігівщині, у Волинській області і в таких містах, як Запоріжжя. Доповідач з певним оптимізмом оцінює прояви національної ідентифікації українців.

Офіційний коментатор доповіді Дж. Армстронґа, д-р Р. Олійник підтримав висновок доповідача і вказав на те, що проф. В. Кубійович вже провів доволі ґрунтовне порівняння двох совєтських переписів населення — з 1959 і 1926. Це порівняння показує, що сільські райони в Україні є майже цілковито українськими, а відсоток українців по містах збільшився: у 1959 році щотретій мешканець міста був українцем, а в 1926 — щодесятий! Російська меншість в УССР порівняно з 1926 роком зросла на 132%. Це сталося значною мірою коштом інших меншостей (білорусів, греків, жидів), які вживають російської мови і переважно живуть по містах. Коментатор заперечив твердження проф. Армстронга, що збільшення числа українців на Сумщині сталося внаслідок їх іміґрації „зі степових районів". Українське шкільництво і усвідомлення, що є можливості власного національного вияву збудили місцевих жителів до національних проявів. Подібне явище було колись помітне на Лемківщині, яка протягом 600 років не піддавалася польонізації і в пригожих умовах заманіфестувала свою українськість.

Додатково д-р Р. Олійник відзначив конструктивне явище в американській совєтології. „Саме життя спростувало твердження Дж. Кеннана про Україну як Пенсильвенію..." Американські дослідники визнають, що національна проблема в СССР існує, і українці та інші меншості успішно ставлять опір русифікації. Прорив у цьому відношенні зробили такі вчені, як Річард Пайпс, Р. Салівант, Іван Решетар і ін. На думку коментатора, Джан Армстронґ має теж свій вклад у це досягнення, бо він — піонер - дослідник українського націоналізму.

Третю доповідь прочитав д-р Яр Славутич, професор української мови й літератури в Альбертському університеті. Він ядерно з'ясував постання і розвиток „групи шестидесятників" в сучасній совєтській українській літературі і проаналізував їхню творчість. Окрему увагу присвятив д-р Славутич В. Симоненкові, його поезіям і щоденникові, надрукованим у „Сучасності" за січень 1965 р. Офіційним коментатором цієї доповіді виступав Василь Гришко з Вашинґтонського університету. Він, зокрема, підкреслив обставину, що у російській та інших літературах СССР появилися також групи молодих письменників, які нагадують українських „шестидесятників". В цьому явищі Гришко добачає запевнення, що літератури народів СССР мають добрі перспективи відродження з-під тиску партійної ідеології.

Погідне завершення

Сесією з'їзду канадійських славістів у Ванкувері, присвячену питанням сучасної України, керував проф. Джордж Симпсон із Саскатуну, сеньйор дослідників слов'янського світу в Канаді. Серед численних учасників сесії було чимало гостей — українських мешканців Ванкуверу, які раділи фактом, що українське питання є темою серйозних наукових досліджень українськими та чужоземними науковцями.

Місцевий Відділ Комітету Українців Канади дав вислів жвавому зацікавленню ванкуверських українців цією справою: у середу ввечері, після закінчення з'їзду, влаштовано у приміщенні Українського Католицького Центру прийняття для українських учасників з'їзду КАС, на яке прибуло приблизно 50 осіб, головно представників громадських організацій — членів КУК. Учасників з'їзду привітав голова Відділу КУК Михайло Татарнюк. Після нього промовляв сен. П. Юзик, професор історії в Манітобському університеті. Згодом приявні попросили до слова проф. О. Буйняка, новообраного голову Канадійської Асоціяції Славістів, д-ра Романа Олійника, проф. Б. Боцюркова і поета Яра Славутича. З місцевих промовляв Валерій Ревуцький, професор Університету Бритійської Колумбії.

В основі обміну думками був незаперечний факт, що українознавство в Канаді робить дедалі більший поступ завдяки спільним зусиллям наших університетських працівників та громадських і церковних установ. Саме під час з'їзду ректорат Університету Бритійської Колумбії подав до відома, що в новому академічному році українська мова й література будуть включені як повноцінний предмет у програму відділу слов'янознавства. Це повідомлення було завершенням триденного з'їзду канадійських славістів. Зокрема, для ванкуверських українців це був заслужений тріюмф справедливости, бо вони доклали багато зусиль для здійснення цього завдання.

Петро Андрусів

ЗБЕРІГАЙМО НАШУ СПАДЩИНУ

Серед метушливих буднів і урочистих святкувань минув рік з дня смерти одного з найвизначніших членів української еміґраційної громади в Америці — сл. п. Сергія Литвиненка. Під час похорону, а опісля на відкритті посмертної виставки його творів у залі Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, як також на присвячених йому вечорах широко обговорювалося організаційно - громадські заслуги, якими Покійний яскраво позначив своє многогранне життя. Одначе, при всіх своїх зацікавленнях, Сергій Литвиненко був передусім діяльним і непосидючим мистцем - скульптором. Мистецька творчість була головним змістом його життя, рушієм його думок, плянів і зусиль на протязі понад сорока років.

На цвинтарі в Бавнд Бруку поховали мистця Сергія Литвиненка і з тяжкими серцями розійшлися. До тих великих втрат, яких зазнала українська мистецька культура на еміґрації, дійшла свіжа могила. До жалобного реєстру дійшло ще одно ім'я... Мимоволі пригадуються ті, що відійшли за час скитання: Василь Дадинюк, Василь Г. Кричевський, Микола Азовський, Ніл Хасевич, Антін Павлось, М. Радиш, Микола Кричевський, Микола Мухин, Микола Бутович, Володимир Січинський, Олександер Архипенко . . .

Чи вільно нам їх забути?

Чи можемо ми допустити до того, щоб сіра імла буднів поволі прислонила нашу свідомість — і ми перестали бачити й розуміти вагу цих утрат?

Самих покійників ніхто вже не поверне до життя. Ми їх утратили назавжди. Ніхто з них уже не творитиме своєю майстерною рукою нових мистецьких вартостей, в яких так многогранно заломлювалась українська духовість. Вони відійшли фізично, і творча драма їхнього життя закінчилась. Але між нами залишився доробок їх великих, життьових трудів — їхні твори.

Чи ж треба ще раз пригадувати, що народи, які вміли зберігати доробок своїх мистців, тим самим підносили позем власної культури, що з черги забезпечувала їм престиж у світі і далекосяглі впливи в усіх напрямках?

Чи ж треба повторювати, що довгими роками — менше через так звані обставини, а більше з нашого недбальства, з браку зрозуміння і уваги — неоціненної вартости скарби нашої культури йшли в руки чужинців, збагачуючи духовий доробок ворожих нам сусідів?

З тих же причин імена багатьох наших мистців — разом з їх творчістю — з великою шкодою для нашої культури попросту зникли, назавжди для нас пропали, не залишивши сліду. Твори виїмково здібних наших земляків, мистецтво яких здобуло собі славу і пошану в тих народів, серед яких з конечности їм доводилося працювати, у нас часто майже незнані. Наприклад, Теодор Яхимович чи Іван Похитонів. Перший — славний у Відні в половині 19 ст., другий — дещо пізніше — у Бельгії.

Це — минуле

А ось тепер у бизнесовій метушні ми не добачаємо, що доробок усього життя деяких наших мистців, що відійшли від нас, починає розпливатися, і по якомусь часі залишаться тільки припадкові репродукції з їх творів, з яких ми не матимемо уявлення про дійсний засяг їх творчости. Яскравих і трагічних прикладів надто багато, щоб їх наводити у цій статті.

Фізична смерть завсіди була найтрагічнішою драмою для людини. Незалежно від трагізму смерти, її прихід сприймаємо, як конечність, з якою треба погодитися. Але в наших обставинах — зокрема образотворчим мистцям — загрожує ще й друга смерть, далеко страшніша, як фізична: традиційна вже у нас смерть, на яку тотально або частинно вмирають творці української мистецької культури. Стоїть вона поза всіляким правом, поза границями конечности, чи будь-якої потреби. В цілому цивілізованому світі є вона абсурдом, але у нас належить майже до нормальних явищ і приходить тоді, коли після фізичної смерти мистця його творчий доробок розпливається в людській гущі, в джунґлях збайдужін-

(Закінчення на сторінці 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

Навпростець через Москву

Що всяка кореспонденція закордон провадиться з поміткою „вія Москва" — річ давно знана. Відомо також, що на тих районових трансляційних вузлах, з яких по іржавих дротах, майже до кожної хати, подається на жалюгідні гучномовники московське пересилання, є мікрофони. Але існують вони для виключних випадків, і користуватися ними можуть лише ті особи, що мають дозвіл зірвати пльомбу чи сургучеву печатку на дверцях шафи, де встановлені мукрофони.

Київ говорить „до українців, які проживають закордоном" не з київської, а з московської короткохвильової радіостанції. Навіть „братня", так звана Демократична Німецька Республіка не має в своєму користуванні короткохвильової радіостанції — Москва не дозволяє. З московських сателітів лише Румунія та Болгарія ведуть короткохвильове пересилання закордон.

Спочатку радіопересилання „для українців, які перебувають за рубежами рідної землі", подавалось телефонними дротами з допомогою проміжних посилювачів на Москву, а вже Москва через свою короткохвильову радіостанцію транслювала їх у простір. Таку техніку пересилання зраджували часом несправні дроти, несправні посилювачі — вривалися різні шуми і ті пересилання до районових радіотрансляційних вузлів. Часом гуділи - зумірували несправні посилювачі.

Тепер Москва має спроможність у себе вдома виготовляти на магнетофонні стьожки радіопересилання „з столиці України" для „Українців, які проживають закордоном". Хто має короткохвильовий радіоприймач, може перевірити, як ото Москва на свій короткохвильовий радіопересилач легко підключує то „Київ", то, як було раніше, „Берлін", а останнім часом і „Гавану". Тепер для Москви підключити на свій короткохвильовий радіопересилач „Київ", „Кубу" чи й свій власний „Норт Амеріка Сервіс" так легко, як взяти бажаний канал на телевізії.

Звичайно, це є зухвалим обманом пересилати по радіо у простір всіляку пропаґанду через Москву і гукати, що говорить це „Гавана Куба", але ж відомо, що „московському виду немає стиду".

Така опіка над Кубою доводить ясно, яка то з неї суверенна держава і скільки довір'я має Москва до Кастра.

Додам ще тут дещо з запису порядку радіопересилань із Москви на хвилі 11.37 меґациклів. 22 червня: „Київ" розпочинає піснею „Реве та стогне" о 6 годині 30 хвилин. Зразу ж на тій самій хвилі о 7 годині виступає „Норт Амеріка Сервіс". Потім на тій же хвилі зразу ж „Гавана Куба" і т. д. 23 червня: о 6 годині Москва - новини, вслід за цим о 6 годині 30 хв. „Київ", о 7 годині „Норт Амеріка сервіс" і о 7 год. 30 хв. знову „Куба". І все це через той самий радіопересилач з Москви.

Технік

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

С. Риндик

НА УХОДАХ

(Образки)

(9)

На цьому оказія не скінчилась. Люди порадились, і кілька душ пішло до таборової поліції. І там ці відчайдушні переповіли, що знали і бачили. На їх щастя, на поліції трапився в цей час якийсь унрист. Довідавшись, про що йдеться, сказав привести Івана до поліційного уряду для пояснення з приводу поданої на нього скарги. Але з того нічого не вийшло, бо коли поліційні агенти прийшли до Іванової обитації, він був уже десь поза табором. Бодай так виходило з оповідання його співкомірника. А той сказав, що десь перед годиною Іван прибіг задиханий додому, сказав, що спішиться на машину, забрав усю одежу, зв'язав, закинув на плечі, вхопив валізу в руки і побіг.

— Тільки залишив той клятий казан, — і показав на стіл.

А на столі стояла прикрита диктом залізна посудина. Коли поліцаї зняли покришку, побачили там якусь гущу, що мала прикрий запах.

— Що воно таке? — спиталися, сахнувшись.

— А це його їжа.

— А з чого вона?

— З усього. Це така саламаха. Тут є все, що готує наша кухня. Пан командант маґазину всі їжі зливає докупи — і каву, і всякі юшки чи борщі, і всякі каші, і м'ясні страви, і взагалі все, що видає кухня, щоб воно там мусувало. А потім їсть у такому порядку, як воно попадає в ложку. Інакше не любить і каже, що він великий соборник і не терпить ніякого партикуляризму. А оце кілька днів був дуже засмучений якимись непорядками в маґазині і малощо їв. Приносив їжу і зливав, але щораз трохи похлепче і перестане. Тому набралося більше того харчу, ніж звичайно. Я хотів був вилити, бо вже смерділо, але він нагуркав на мене.

— Боже вас борони! — сказав. — Тепер воно найсмачніше, бо зник усякий партикуляризм, і вийшла одностайна маса.

І знов трохи похлептав і задумався. Якась журба в'ялила чоловіка. Але прошу прикрити, бо поки вернеться і з'їсть, воно може так розсмердітися, що я знуджуся. На нашій кухні бознащо варять.

Але Іван не вернувся. І не знати, чому. Може від сильного бажання захопити п'ять американських долярів щось перевернулося йому в голові, і десь люди заопікувалися ним. Історія і статистика показують, що найчастіше дуріють люди від захланности. Та як би там не було, Іван не повернувся, і цього досить для нашого протоколу. І Унра не домагалася більше звороту п'яти американських долярів. І вдова мала спокій.

Тільки коли командантова саламаха стала забивати хату неймовірно смердячими сопухами, співкомірник звернувся по допомогу до пана блькового, і той дав наказ негайно опорожнити казан.

— Не бійтеся. Я відповідаю, — сказав.

І саламаху вилили до каналізації. А тоді люди довідались, що казан ніколи не мився. Іван третій тільки облизував його, бо не міг запхати туди голови, а собачого язика не мав.

Протокол про Івана Дев'ятого

Пропускаємо дальших п'ять Іванів і переходимо до позитивних типів — Івана Дев'ятого та Івана Десятого. Перший з них мав не абияке щастя під час революції сімнадцятого року, бо через неї вискочив у люди і став тим, чим ніколи не думав бути, — професором, доктором і взагалі науковцем, маючи для оправдання цих високих титулів один-єдиний документ: посвідку про складення іспиту на „звання учителя" церковно-парафіяльної школи. Цей диплом за царських, дореволюційних часів давав право вчити дітей читати і писати, і то не самостійно, а під безпосереднім наглядом і керівництвом господаря школи — священика, за що мав цілувати його в руку. Правда, поступовіші священики не вимагали цього.

Та під час революції відбулася з Іваном велика метаморфоза: він перескочив через усі норми, приписані науковою практикою, і відразу, без шкіл, став ученим. Для людей, що все життя прожили в часах спокійно - еволюційних, а не революційних, така метаморфоза здається казкою, фантазією, химерною вигадкою, але ми, що пройшли через вир революції і бачили багато всякої неймовірної всячини, ми, східняки й західняки, не тільки віримо в можливість вище зазначеної метаморфози, але знаємо багато подібних випадків. А генералісимус Сталін показав усьому світові, що революція здібна на все, і що її здібності необмежені: простий собі швечук, що ніколи не мав ані одної нашивки на плечах, став із ласки революції генералом над генералами.

Але як воно було з Іваном? Приблизно так: треба було будувати державу, тому ідеалісти взялися за меч, лірики за кобзи, культурні діячі за культуру, а науковці за науку. До цієї останньої групи пристав Іван і зайнявся справою організації шкільництва. А спонукою для цього був той радісний факт, що український нарід хотів не тільки землі і волі, але й якомога більше шкіл, особливо середніх і високих. Кожне містечко хотіло мати гімназію, кожне місто — університет. Під час цієї роботи якось непомітно, але цілком заслужено причепився і міцно прилип до Івана титул „професор". Само життя це зробило. А потім, при переїзді через Галичину до слова „професор" прилипло слово „доктор", а ще на дальшій мандрівці — „науковець".

У нашому таборі Іван (титули, заради скорочення мови, випускаємо) організував філію нашої найвищої наукової інституції. На урочистих сходинах, коли святкувалося засновини цієї філії, він виголосив таку промову:

„Український народе! Культурно - наукова опіка над тобою за ганебного панування московських царів, які дбали виключно про інтереси своєї імперії, що простяглася від Німеччини на заході до Великого і Тихого океанів на сході і загорнула під себе сотні народів різних рас, різних племен, різних мов і різних вір та віровизнань, які несила тут усі перечислити. Ясна річ, що в таких умовинах, коли ворожа влада дбає виключно про інтереси велетенської держави, яка поставила собі за мету нещадну експлуатацію чужих народів, чужих територій і чужої праці, яка мусіла була вся іти на задоволення необмежених апетитів царя і тієї кліки, що крутилася коло його престолу, і всю свою енергію звернула в бік нещадної експлуатації підбитих і поневолених народів.

Переглядаючи сторінки нашої многострадальної історії, яка єдина відкриває нам очі на жахливі терпіння нашого народу в минулому, коли він цілі століття перебував під кормигою московських царів, не маючи найменшої можливости чинити будь-який спротив визискові України, покинутої на поталу і позбавленої всякої культурно - наукової опіки, дармащо її матеріяльними засобами, її багатствами і працею живилася ця величезна тюрма народів. Тому змагання всіх попередніх поколінь українського народу, особливо його інтеліґенції, яка за всяку ціну старалася піднести культурний стан свого народу, засудженого московськими наїздниками на культурну смерть, щоб безоглядно визискувати його і не дати йому можливости піднестися до культурного рівня інших народів . . ."

(Далі буде)

ЗБЕРІГАЙМО НАШУ СПАДЩИНУ

Закінчення зі стор. 2-ої

ня, в беззвучності німого простору. Після того ім'я самого мистця може загубитися з нашої пам'яті, а наступне покоління вже не знатиме, що він колись існував. Про творення музеїв з постійними ґалеріями, де зберігалися б селеговані мистецькі твори, ми ще не можемо й мріяти.

Це лише частина проблем, що турбують зорганізовані осередки мистців поза рідними землями, зокрема членів Об'єднання Мистців Українців в Америці. Одначе ці проблеми повинні інтересувати увесь наш загал, бо своїм значенням і вагою вони виходять далеко поза компетенції самих мистців.

Справа опіки над творами українського мистецтва повинна стати предметом справжньої журби і глибокої застанови для наших чільних інституцій і організацій. Нині, коли засоби культури є також засобами політичної боротьби ідеологічних бльоків, навіть найкраще зорганізованої акції самих мистців недосить, якщо її не підтримає свідомий загал громадянства.

Це — та площина, в якій стоїть справа забезпечення і збереження для майбутности культурно-творчої спадщини Сергія Литвиненка. — справа, якою мусить заінтересуватися уся наша громада, не лише вужче коло його друзів-мистців. Вона була предметом глибоких застанов Головної Управи ОМУА, яка поробила в тому напрямі відповідні приготування.

Одне із перших завдань, яке стало перед мистцями — це видання другої частини монографії про Сергія Литвиненка (перша частина вийшла 1956 р. за загальною редакцією С. Гординського), до якої увійшли б статті і ілюстративний матеріял, що всесторонньо зображали б його творчість.

Це буде одним з найкращих способів зберегти мистецький доробок та гідно вшанувати й утривалити заслужене ім'я Сергія Литвиненка.

Для реалізації цього задуму Головна Управа ОМУА покликала до життя ініціятивний комітет на чолі з скульпторами Мих. Черешньовським і Андрієм Дараганом. До редакційної комісії запрошено мистців С. Гординського, А. Малюцу і Р. Коваля з Канади. З досвіду відомо, що такого роду видання зв'язані з значними коштами, і тому мистці сподіваються знайти активну допомогу громади, для якої Сергій Литвиненко посвятив стільки труду.

Головна Управа Об'єднання Мистців Українців в Америці звертається з проханням не лише до друзів, знайомих і прихильників Покійного, але також до всіх свідомих українців, щоб щедрими пожертвами підтримали почин мистців у виданні цієї монографії, яка стане поважним вкладом у скарбницю української образотворчої культури.

Пожертви надсилати на спеціяльне конто: 3728, Selfreliance Federal Credit Union, 98 Second Ave., New York, N.Y. 10003. На чеках писати: Selfreliance F.C.U., Account No. 3728.

ВУГІЛЛЯ НЕ ЛИШЕ ВАНТАЖАТЬ, А Й „НАЛИВАЮТЬ"

„Минулого року шахтарі України видали „на-гора" понад 187 мільйонів тонн вугілля, — пише 16 червня „Рабочая Газета" — Але державі треба палива більше та кращої якости. У вугіллі багато попелу, покидьків та води. Якби із цих мільйонів вилучити покидьки, то вийшло б 2.323 залізничні вагони. Буває навіть, що вугілля не вантажать, а „наливають".

Часопис називає багатства Донецького басейну „соняшним камінням" „чорним золотом" та „хлібом промисловости" і вимагає від шахтарів України давати чисте паливо, а воду й покидьки залишати в копальнях.

Пам'яті проф. д-ра Вячеслава Савицького

Несподівано помер 16 квітня 1965-го року на 62-му році життя проф. д-р Вячеслав Фабіянович Савицький, дійсний член Української Вільної Академії Наук в ЗДА.

Смерть д-ра В. Савицького — велика втрата для української і світової науки. Народився він в 1902 році на Кубані, в 1924 р. скінчив Сільськогосподарський інститут в Харкові і там же в 1925 році Вищі курси по селекції сільськогосподарських рослин. Зараз же по закінченні вищої школи спеціялізувався в галузі генетики і селекції цукрового буряка. В рр 1925 - 29 працював на Білоцерківській селекційній станції, в р. 1930-41 — у Всесоюзному інституті цукрової промисловости в Києві. В рр. 1941 - 43 був директором Українського інституту селекції в Києві. Тоді він надрукував українською і російською мовами 50 наукових праць із генетики і селекції цукрового буряка. Синтезою цих праць був розділ, присвячений генетиці цукрового буряка в першому томі монументального видання Всесоюзного інституту цукрової промисловости „Свекловодство". Ступінь доктора біологічнихнаук він набув у Ленінградському університеті.

Одноразово з дослідчою роботою В. Савицький викладав професорський курс генетики в Білоцерківському і Київському сільсько-господарському інститутах. В 1943 році В. Савицький еміґрував з України. В німецький період еміґрації він провадив наукову роботу в університетах — Познанському і в Галле та в німецькій селекційній станції Нордгавзен (Шрайбер). В 1947 році Департамент Рільництва ЗДА запросив його на працю і з тої пори він на протязі 17 років працював в селекційних станціях Солт Лейк Сити (Юта) і в Салінас (Каліфорнія). Головною заслугою було виведення в Америці сорту цукрового буряка, овочі з якого не зростаються в так звані клубочки. У звичайних сортів окремі овочі, з яких кожний має одну насінину, зростаються між собою в клубочки. Отже, після посіву з кожного клубочка з'являється кілька рослин, з яких треба залишати в ґрунті лише одного. Це забирає багато ручної праці, дорого оплачуваної в Америці. Виведення сорту з відокремленими один від одного овоча мало величезне значення для аґротехніки і культури цукрового буряка, бо значно полегшувало догляд над плянтаціями і зменшувалися витрати. Виведен іВ. Савицьким сорти цукрового буряка займають тепер 90% площі під цукровими буряками в ЗДА. Багато праці приклав В. Савицький до генетичного вивчення цукрового буряка і до виведення сортів стійких до вірусних захворувань. Велику допомогу в науковій роботі мав він від своєї дружини Олени Харечко - Савицької, доктора біологічних наук та дійсного члена УВАН у ЗДА.

В ЗДА д-р Савицький надрукував 20 наукових праць, головним чином в американському фаховому журналі — Journal of the American Society of Sugar Beet Technologists. Він був активним співучасником наукових з'їздів по селекції, культурі і технології цукрового буряка в ЗДА і брав участь в міжнародних генетичних наукових з'їздах. Він був членом наукових товариств — American Society of Sugar Beet Technologists, American Society of Genetics, American Genetical Association, American Society of Agronomy, The Beet Sugar Development Foundation, The International Organization for Sugar Beet Research.

Біографічні відомості про нього були подані в таких виданнях: Who's Role in the West and Western Canada, 1965; стаття яро наукові заслуги В. і О. Савицьких в американському журналі "Cultivator", 1964, vol. 24-1, pp. 38-39, vol. 24-2, pp. 19-20. Автор статті Bion Tolmak, один із керівного складу American Society of Sugar Beet Technologists.

Проф. д-р О. Архимович

„Свято героїв" в Кентон, Огайо

І цього року, в день Зелених Свят, кентонська громада сплачувала свій довг вдячности упавшим Героям. В Панахиді взяли участь товариства з прапорами і молодь в пластових та сумівських одностроях, а святочну проповідь виголосив о. д-р В. Пелліх.

Святочна Академія, яка відбулася у виповненій парохіяльній залі, розпочалася зворушливим моментом зложення вінка, сивоволосим сотником УГА проф. В. Шкварком, на символічній, мистецько улаштованій могилі із почесною стійкою Пласту і СУМА. Рівнож від Пласту і СУМА дівчатка в народних строях зложили під березовим хрестом китиці квітів при звуках пісні зложеного молодечого хору під мистецьким проводом п. В. Волощука.

Свою коротку але змістовну доповідь д-р С. Курилас, голова місцевого Відділу УККА, присвятив пам'яті Вождів, упавших за Ідею.

З дівочим чуттям деклямували: юначка Пласту Христя Маланій „Поляглим Героям" і юначка СУМА Галя Бабич вірш „Герої", а юначки Пласту виконали ритмічні вправи до маршу „Враз юні друзі у лави".

Ефектовно випала сценічна рецитація „Каменярі", дбайливо приготована п-і О. Курилас і з оригінальними декораціями п. Б. Маланія, а гурток СУМА рецитував незабутні слова Франка під ритм молотів лупаючих скалу.

Співом національного гимну закінчено Свято.

Організація Святочної Академії була тим разом у руках СУМА при співучасті Пласту і УККА. При закінченні п. В. Волощук, який найбільше причинився до приготування цієї Академії, подякував в імені СУМА усім товариствам як і поодиноким особам за співпрацю і участь.

М. Б.

В Джерзі Сити, Н. Дж., вшанували поляглих Лицарів-Борців за волю України

Відділ ООЧСУ і Осередок СУМА в Джерзі Сити, Н. Дж., вшанували 30-го травня Святочною Академією поляглих борців за волю України. Того ж дня, в год. 10-ій ранку, після співаної Служби Божої в українській католицькій церкві св. Петра і Павла, відслужено Панахиду за спокій душ поляглих борців - героїв України. Панахиду відслужив о. Зенон Бачинський в приявності вірних, що заповнили церкву. Почесну стійку тримав Відділ Ю. СУМА в одностроях та з прапором.

Святочна Академія відбулася в УНДомі, в залі ООЧСУ, в 4-ій год. по полудні. Заля була вщерть заповнена приявними. Відкрив Академію вступним словом голова Осередку СУМА Дмитро Вох.

Святочну промову виголосив голова місцевого Відділу ООЧСУ Іван Цьолко. Промова тривала 35 хвилин і була добре опрацьована. Промовець показав основні етапи визвольного руху в історичному насвітлені, почипаючи з козацьких часів і кінчаючи героїчною УПА. Правильно подав характеристику провідної діяльности найвизначніших наших державно - політичних мужів в ході історії національно - визвольної збройної боротьби: Хмельницького, І. Мазепу, Петлюру, Коновальця, Чупринку, Бандеру та інших.

Наступна мистецька точка — деклямації юних сумівців і юсумівок: Богдан Шубак, Ірина Палка, Марія Шубк, Ірина Бура, Ірина Куца. Після деклямацій — хор Юного СУМА відспівав пісню „Коли ви вмирали".

Заключне слово відчитала юна сумівка Анна -Дидик. Свято закінчено відспіванням пісні „Не пора . . ."

П. С-ук

Концерт „Трембіти" в Нюарку

Не можу збути мовчанкою концерту, який дав хор Трембіта нашій громаді в Нюарку 5-го червня ц. р.

Концерт розпочався словом голови хору, проф. М. Цяпки. Промова була коротка, але повна змісту.

В другій і восьмій точці виступав хор Трембіта під диригентурою д-ра І. Соневицького. Я не знаю технічних назв і висловів з обсягу музики і співу, але моє невправне вухо вміє відрізнити, що гарне а що буденне і віднайти правдиву красу твору, хоч би вона була схована не знати як глибоко.

Я можу сміло сказати, що хор має прекрасні голоси, чудово зіспівані, які дають чудову гармонію, що її при акомпаніяменті п-і М. Павловської хочеться слухати.

В третій точці виступало двоє молоденьких артистів. Ю. Вожаківський грав на скрипці, а панна Г. Вольц акомпаніювала на піяні. Глядячи на них, не хочеться вірити, щоб такі молоденькі діти мали такі здібності. Це правдиві артисти.

Доповідь про українську хорову культуру виголосила п-і Дарія Гординська - Каранович. В кількох мінутах сказала вона більше, чим деколи інші зуміли сказати в цілогодинних викладах.

Пан Керницький (Ікер) своїми дотепами держав публіку в доброму настрою.

А тепер хочу згадати мистців, які, на мою думку, відограли найважнішу ролю в концерті, а ними є солістка п-і Т. Лихолай і диригент, д-р І. Соневицький. Над голосом п-і Лихолай я не буду розводитися, бо я не є фахівець. Сподіваюся, що фахівці були на концерті і вони опишуть фахово той чудовий виступ п-і Лихолай. Щодо самого диригента, то мушу заявити, що оцінку його я лишаю для фахівців. Від себе скажу те, що а обсервував його на сцені і при фортепіяні. Я щасливий, що можу сказати, що наш пан Соневицький ані на цаль не уступає найліпшим чужим.

Помимо всіх труднощів наші концерти не уступають навіть найкращим американським. Таким був наш концерт в суботу, і таких дай, Боже, якнайбільше.

В. Кузьма
адвокат

Закінчення учбового року середньої школи українознавства в Трентоні, Н. Дж.

В суботу 19-го червня 1965 року в Театральній залі Українсь - Американського Демократичного Клюбу в Трентоні відбулися урочисті збори на закінчення учбового року Середньої Школи Українознавства, на які прибула Педагогічна Рада в складі: одушпастиря і лектора — Константина Даниленка - Данилевського, лекторів: директора школи Івана Гуці, Олени Піддубної, Олександри Сенько та музичного диригента п. Мостровського. Тут же Батьківський Комітет в складі: п. Іван Шульгач — голова, п. Василь Роговий — секретар, п. Павло Левченко — фінансовий секретар, Миля Щурук і Микола Шевчук — члени. Присутні були 34 учні із батьками, родичами та приятелями. Учні розмістилися за білими столами з квітами у два ряди, посередині стіл педагогів, що створює разом українську літеру „П". А тоді, гості. Урочисті збори о. Константин розпочав молитвою „Отче Наш" та виголосив слово про „Три історичних фактори українського світосприймання".

Учителі зробили педагогічну оцінку за пройдений учбовий рік та ствердили такі ось висліди: всіх учнів, у шести клясах, навчалося 34. Відбулося навчальних субот — 39. Відвідування становило 91%. Засвоєння дисциплін — 95%. Поведінка у всіх була відмінна. До програми навчання входили дисципліни: релігія, українська мова, українська літератури, історія України, геогафія України з природознавством, українська культура, спів. В середньому всі одержали добрі оцінки. Всім видано офіційні посвідчення та ще й за успіхи в подарунку „Малесенький Кобзарик".

Всі учні Школи Українознавства брали участь в екскурсії на Всесвітню виставку в Ню Йорку та в переведенні укр. національних свят.

Голова Батьківського Комітету п. Іван Шульгач, подякував ідейним учителям за безкорисну працю, батькам за патріотизм та учням за послух і старання і побажав дітям і батькам гарного, літнього відпочинку на лоні живописної американської природи. І тут роздав учителям заслужені дарунки — портфелі, а о. душпастирю Константину — конвертик на $42, що були зібрані на друк його збірки поезій „Недоспівана Пісня".

Після цього Батьківський Комітет влаштував для вчителів і гостей, яких було понад 100 осіб, „Солодкий чай". Була також програма мистецької самодіяльности. Гурток бояністів Юного ОДУМУ: Володя Щурук, Анатолій Мостровський, Оля- Сліпченко, Віктор Левченко, під керівництвом капельмайстра Юрія Мостровського майстерно виконав „Українське народне путпурі". Після того деклямували ще і співали на втіху присутнім. За цим продемонстровано кольоровий фільм „Шевченко в Трентоні в березні 1965-го року". „Три душі" символі з „Великого льоху" сценічно виконували учні Школи Українознавства.

Імпреза закінчилася, залишивши приємний спогад її учасників. Та за це все треба віддати справедливу подяку: добрим учителям, розумним батькам, слухняним діткам, зокрема невсипущому ідеалістові — директорові школи, Іванові Гуці, що працює для школи вже вожмир рік!

Кость Слобідський

Відзначення УСС-ів в Шикаґо

Шикаґо. — Місцевий Відділ Об'єднання б. Вояків Українців в Америці (ОбВУА), влаштував в суботу 12 червня Стрілецьку Зустріч з колишніми Усусусами, членами місцевої Станиці Братства УС-Стрільців.

В програмі Зустрічі були: Відкриття і привіт приявних 23 УСС-ів і київських Січових Стрільців, як і гостей, представників українських організацій і товаришів по зброї; Відзначення приявних УСС-ів і СС-ів Ювілейними Хрестами УСС, котре перевели голова ОбВУА п. Богдан Заплітний в асисті членів Управи — інж. Дахнівського і дир. Тимцюрака; Слово до УСС-ів виголосив сот. Тимцюрак а доповідь про „Відродження українського війська і оснування УСС як військової першої української формації" виголосив колишній УСС мґр Н. Рибак; Д-р І. Рудавський, відомий наш соліст - баритон, відспівав при акомпаніяменті проф. І. Білогруда стрілецькі пісні, котрими завдяки своєму мистецькому хистові зворушив старих УСС-ів до сліз . . .

Три студентки зворушливо відспівали низку стрілецьких пісень.

Чай і перекуску приготовили — п-і ґенералова Ф. Павленко, п-і Артимовичева, п-і Ф. Дахнівська і голова УЗХ Анна Рибак, що виголосила зворушливий привіт Ювілятам УСС-ам.

Під час гутірки відчитав свої спомини з перших боїв в Карпатанх колишній УСС Н. Рибак, як теж і гості згадували зустрічі з УСС-ами.

Голова Станиці УСС інж. Артимович подякував Управі Т-ва ОбВУА в Шикаґо за те, що безкорисно і безплатно удекорувала приявних УСС-ів ювілейними хрестами, паням за перекуску, гостям і усім, що причинилися до звеличання Зустрічі.

Стрілецьким звичаєм, з гумором і сатирою закінчив кол. УСС Нор. Рибак цю незвичайну стрічу „Стрілецькі пісні в еміґраційному житті":

Видиш брате, мій,
Товаришу мій,
Відлетіли наші літа
За море, в вирій . . .

За ці твої стрільче —
Рани й одисеї,
Бенкетуєш нині
І береш трофеї . . .

кол. УСС — **Н. Рибак**

Пам'яті сотника Л. Клименка

Сотник Леонід Клименко народився 2-го листопада 1896 року у Василькові на Київщині. Походив він зі старої чумацької родини. Реальну гімназію він скінчив у Василькові. Під час війни скінчив Константинівську військову школу в Києві і як молодий підпоручник скоро опинився в бойових лініях на фронті російської армії. Під час війни одного разу він почув речення „Ти знаєш что „Хахландія" хочеть отделиться і т. д." Цей вираз був для нього поштовхом до освідомлюючої праці над собою. В революції він став делеґатом першого Всеукраїнського військового з'їзду в Києві. Пізніше був командантом охорони потягу головного отамана Симона Петлюри.

Після скінчення українсько-большевицької війни він опинився в таборі інтернованих в Каліші в Польщі, звідки в 1921 р. дістався до Чех.

В Чехах був комендантом переходової станиці для українських втікачів, які зі всіх країн втікали до Чех, а пізніше був секретарем Українського Комітету в Празі. На Закарпатську Україну переїхав він в 1929 р. Перша була посада учительська в селі Неґрово коло Мукачева. Як в свому селі так і в Мукачеві активно посвятився національній освідомній праці нашого населення. В передвиборній виборчій аґітації до Сойму Закарпатської України власним автом об'їздив доокилишні села та освідомлював населення приймати активну участь у виборах за свій національний Сойм, і вибрати лише своїх послів. Пізніше став комендантом Укр. Січовиків в Сваляві, звідкіля вивів свою військову частину перед ворожим наступом мадярів на Сваляву. Після ліквідації збройної боротьби був з Братислави викликаний Чорноморською Січ'ю в Ню Йорку до Америки для інформації українських еміґрантів про події на Закарпатській Україні. Тут він перебуває рік, даючи по всіх більших містах ЗДА відчити на актуальні — політичні теми, одночасно переводячи збірку на Український Червоний Хрест для допомоги втікачам з Карпатської України.

Вернувшись назад до Братислави в 1941 р. приймав активну участь в допомозі втікачам та виселеному німцями укр. населенню.

В березні 1945 р. під натиском червоної армії він з родиною виїхав до Німеччини до Баварії.

Автор цієї статті в той час пішки ішов до Мюнхену. Коли авто Укр. Червоного Хреста на чолі із сот. Клименком його дігнало перед Мюнхеном, Клименко запропонував мені присісти до них; що я з охотою зробив. Але тут я став очевидцем його трагедії і кінця, коли він помер на моїх колінах від кулі якогось невідомого польського вояка, який крутився коло американських вояків. Похований він 25-го травня 1945 у Мюнхені на цвинтарі Вест Фрідгоф, де поставлено дубовий хрест з написом „Спочинь, батьку на чужому полі, бо на свому нема місця Волі". Невинно згинув великий український патріот бл. п. сотник Л. Клименко, осиротивши дружину і тоді ще малу доню. Хай йому чужа німецька земля буде легкою. В свому листі до родини з 23-го травня 1944 р. він дав такий заповіт своїй родині: „Заповіт Вам лишаю один, живіть для Народу Українського, йому жертвуйте й своє власне життя. Ніякі бурі Вас „не сміють звернути на іншу дорогу!"

Спи, Друже, вічним сном. Мрій про свою любу Україну, за котру Ти боровся з нашими ворогами і віддав своє життя, а ми всі: твоя обездолена родина, твої побратими по зброї, будемо вічно тебе пам'ятати і часто згадувати.

Хочу вірити, що колись, як визволиться наша Україна, то нащадки перенесуть твій прах на рідну нашу Україну.

Інж. Іван Гордіюк

МАЛА „НАВЕРШИННА" ЗУСТРІЧ В КАЇРО

Під час конференції представників африканських й азійських держав, відбутої недавно в Каїро, головними персонажами були індонезійський президент Сукарно (зліва) та прем'єр комуністичного Китаю Чу Ен-лай.

Закінчення навчання в Українській Православній Школі в Міннеаполісі, Мінн.

Злучення двох шкіл парафії св. Михаїла і св. Юрія в одну міцну і надійну — дало свої овочі впродовж шкільного року 1964-65 радісне закінчення якого відбулося 12 червня в святмихайлівській залі, при участі учительського збору, шкільної ради, батьків та гостей. Коло сотні діточок були приявні на Молебні в церкві, який служили священики: о. Микола Антохій, о. Андрій Кість та о. Володимир Левицький. Спільну знимку зроблено на пам'ятку цього радісного свята.

У виповненій залі пройшла програма шкільного свята, головну ролю в якому мав дитячий хор, ведений п. Анатолієм Гноєвим, як диригентом, та п. Кірою Цареградською, супровід на піяні. Завдяки цим обоїм музикам школа дала на протязі року кілька успішних імпрез. Хор відспівав оба гимни та кілька пісень. — Опісля пішли пописи поодиноких кляс. Дитячий садок під керуванням учительки Бекланд дав два віршики. Перша кляса з учителькою Хоролець пописувалася збіркою віршиків. Англомовна кляса (діти, що вчаться української мови) з учителькою Коноплів щебетала виразно нашою мовою свої добре завчені віршики. Їх виступ — це наявний доказ, що родичами недопильновані українські діти швидко повертають в українські ряди і добре почуваються та радіють, що мають чим похвалитися: вони „вже вміють по-укаїнськи". Друга кляса під керуванням учительки Сингаївської пописалася інсценізацією про букву Я, в оточенні інших, які з нею вели діялог у своїй обороні. Маленька Сингаївська — буква Я — це відважна і резолютна представниця наших малят. Учні 2, 3 і 4 кляс під проводом нашого маестра Василя Павлюка виконали танці: козачок, гони-вітер, гопак колом, — з діточою відвагою, вродженим козацьким почуванням. — Лідія Хоролець, ця надійна декляматорка, що йде слідом своєї мами, щебетала віршик: „Коли наблизився час вакацій". — Учениці 8-ої кляси Оксана і Люба Левицькі виконали в'язанку українських пісень і маршів як дует на піяні і мандоліні. Закінчив програму хор учнів старших кляс, що відспівав кілька пісень, а на закінчення могучу пісню-боєвий заповіт: Вкраїно Мати, кат сконав, муз. Кирила Стеценка. Цю пробоєву арію невмирущого нашого музики-ґенія Стеценка, до речі, близького племінника нашої учительки Цареградської, виконав шк. хор, з ініціятиви його диригента п. Гноєвого, — як дар подяки п. Цареградській за її цілорічні акомпаніяменти на імпрезах школи, на різних пописах і лекціях діточок. — Чималою несподіванкою був виступ Петруся Цареградського, учня дитячого садочка, який проспівав відважно пісеньку „Ой, під вишнею . . ." при акомпаніяменті своєї мамусі.

Опісля слідувала офіційна шкільна частина програми: роздача свідоцтв. Керівник педагогічної ради учитель Сингаївський промовив до батьків і дітей, підкреслюючи успіхи школи та заохочуючи продовжувати навчання після ферій у новому шкільному році. Коли б так всі батьки висилали своїх дітей до нашої школи, була б вона двічі сильнішою, а надія на новий доріст для Церкви і народу родила б надію, що наша еміґрація національно не пропаде.

В наступному шкільному році буде створена 9-та кляса, з плянуванням дотягнути школу до 12-ти кляс. Восьма кляса дістала свідоцтва також в англійській мові, бо в черзі студій молоді на університетах може придатися закінчення предметів української мови, літератури й географії. — Промовляв директор о. Антохій та зарепрезентував ним ведений курс прикладного мистецтва розвішеними по стінах залі мистецькими пробами учасників-ць курсу. Створено самочинно дитяче жюрі під головуванням Галини Бреславець і членів Андрія Каркоця та Катерини Бреславець, яке визначило три найкращі експонати. Ця спроба викликати в дітях любов і замилування до рисунків, малюнків, писання писанок, й ін. корисне явище і повинно стати обов'язковим предметом навчання школи.

Уступаючий голова шкільної ради Юрій Татарко, який гарно виконував свої обов'язки, подякував всім за працю й участь, вручаючи учителям подарунки. — Після програми дітей і батьків погощено прийняттям.

Отих три години шкільного свята, були душевним відпочинком для батьків і гостей. Це пройшла перед нами жива картина пописів наших малих наслідників, що з бравурою виконували свої ролі. Коли б решта батьків, що махає руками на такі повседневні речі, як рідне навчання, змінили своє наставлення, Скільки нині мали б ми, за отих 15 літ нашої еміґрації, дорослих освічених українських патріотів діла, а не слова, бо цих останніх в нас не бракує. Скільки наших дітей пропало в чужому морі через байдужність батьків. Пишуть на терпеливому папері чимало про „свій патріотизм", але їх діти пропали.

Українська школа порятує наших діточок!

О. В. Л.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

НОВИЙ АЛЬЖИРСЬКИЙ УРЯД РІШИВ — повідомляє преса — зредукувати частину своїх закордонних амбасад і вирektися великих міжнародних амбіцій та присвятити всю увагу дуже поганій внутрішній господарській ситуації. В Альжирі арештували кореспондента паризької комуністичної „Ль'Юманіте" який писав про „масакру" уладжену новим режимом: його посадили до літака і відіслали до Франції.

Посмертна згадка

9-го червня 1965 р. відійшла від нас, прийнявши Найсвятіші Тайни, сл. п. Марія Дмитришин, наша найстарша громадянка і дружина п. Михаїла Дмитришина, довголітнього предсідника тов. св. Володимира 179-го Відділу УНС. Роджена в селі Ролева, повіту Дрогобич, Галичина, покійна Марія в гуртку 11 осіб залишила своє рідне село і свою родину 1911 року та поїхала в Америку шукати кращої долі та щоб допомогти своїм родичам, братам і сестрам. Переїхавши океан, Покійна поселилася у Філядельфії, де працювала аж до війни в 1914 р. Вийшовши заміж за свого краяна Михаїла Дмитришина, почала господарювати в Дісلодж, у Меріленді.

Мали троє діточок, а наймолодший син Мирон пішов до Синкловз Університету і закінчив його з повним успіхом, діставши диплом доктора хемії.

Дочка покійної післала свого сина до того самого Університету і він скінчив 4 роки медицини з добрим успіхом. Є надія, що внедовзі буде лікарем. Ціла родина: сини, дочка і внуки, разом 10 осіб, належать до УНСоюзу.

Покійну поховано із української церкви на цвинтарі Резорекшин. Вічна Їй Пам'ять!

Під час поминок у дочки Катерини і зятя М. Лужицьких забрав слово Василь Логуш і попросив гостей на її пам'ятку, зложити пожертви на Український Конґресовий Комітет. Збірка, якою зайнялись пп. М. Кульчицький і Г. Парк принесла 32.75 дол., які переслано через „Свободу" для УККомітету.

Н. Н.

ДЕ ПЕРЕДЯГТИСЯ І ЯК ПОООБІДАТИ

Завод „Ленінська кузня" в Києві, — пише М. Мигаль у „Рабочій Газеті" з 15 червня. — Люди приходять до цеху. Передусім робітник хоче передягтися. Але де? У ливарному цеху ні місця, ні вдосталь шафочок, ні стільців. Одні шафочки зроблені з заліза, інші — з дерева. Різної форми, різного кольору, незручні . . .

— Нам збільшують програму. Треба поширювати виробничу площу, — пояснюють керівники.

Але як з харчуванням? Невеличка їдальня обслуговує декілька тисяч робітників. Крім того, сюди приходять робітники з сусідніх підприємств, де немає їдалень. На один стілець — не менше як двоє відвідувачів.

До того ж їдальня не на території заводу, а поза його межами. Щоб потрапити до їдальні, наприклад, із сьомого цеху, треба витратити не менше як десять хвилин. А в самому приміщенні — стій та штовхайся в черзі за тарілкою борщу.

Подібне, — пише М. Мигаль, — і на Київській фабриці автоматики, на заводі „Більшовик" та варстатів-автоматів у Святошино. Тут у побутових приміщеннях розмістили бюра, майстерні, склади.

Короткі вісті

● **На шляхах, що ведуть від заходу до Західнього Берліну,** появились в мин. тижні совєтсовєтські і східньо-німецькі і ські і сх-німецькі війська. Большевики і підпорядковані їм східньо-німецькі комуністи ведуть від якогось часу нову „війну нервів" проти Західнього Берліну, думаючи, що тепер легше стероризувати Західній Берлін і Західню Німеччину, коли Америка зайнята двома великими клопотами: війною у В'єтнамі та кризою у Домініканській Республіці.

● **В Совєтському Союзі** рішили відмовитися від пляну будови нової водної електрівні на долішній Волзі внаслідку численних критичних голосів, що така електрівня шкідливо вплине на тамошню риболовлю та, зокрема, на продукцію кав'яру: „Літературна Газета" вела на цю тему довгу дискусію.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 3-го ЛИПНЯ 1965 р.

HASTINGS ON HUDSON, N.Y. Піврічні збори Т-ва ім. Тараса Шевченка Відд. 6 УНС о год. 7-ій веч. в Клюбовій залі, 9 Washington Ave. На порядку: 50-ліття Відд. — Дмитро Жупник, гол., Андрій Вовк, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Місячні збори Т-ва Б. Хмельницького 158-ий Відд. УНС о год. 8-ій веч. в залі Укр. Нар. Дому при 216-218 Grand Street. Управа просить членів Т-ва заплатити двомісячні вкладки і розмети за померших найдалі до 25-го липня 1965 р., бо в серпні місячних зборів не буде. — Ю. Павчак, предс., П. Дубовецький, секр.

МОНТРЕАЛЬ, Канада. Управа Відділу ч. 473 УНС подає до відома, що Надзвичайні Загальні Збори Відділу вибрали на місце пок. О. Чайковського, новим фін. секрет. п. Константина Ваніта, 7175 14eme Ave., St. Michel, Montreal 38, P. Q. Tel. 721-6446. Проситься всі залеглі й біжучі вкладки вплачувати на його руки або на рахунок УНСоюзу в „Українській Національній Кредитовій Спілці в Монтреалі" в урядових годинах, в Централі, 5213 Hutchison St. Tel. 271-3372 або в Станицях при Т-ві „Просвіта" 2558 St. Charles St. Tel. 933-0217 або в Станиці Роземонт, 3205 Beaubien St. E., Tel. 722-4262.

ТАРЗАН, ч. 5 459. Щасливий кінець.

— Ми радніше відійдім. — дораджував мавполюд. — Ми нічого не вдіємо, коли ціле плем'я заатакує нас.

А тоді звернувся він до Тонґа. — Ми відходимо, як ви собі бажаєте . . . Але запам'ятайте собі, що Тарзан є вашим приятелем.

— Вони залишають нас в спокою, — сказав Тарзан. — Я, можливо, їх збентежив тим, що заговорив їхньою мовою. Рід нервово засміявся. — Не тільки вони були збентежені!